

DESCHIDERE, DISPONIBILITATE, EVOLUȚIE

**Interviu cu
președintele F.C.E.R.,
dr. AUREL VAINER**

Într-un răstimp foarte scurt (10-15 iunie a.c.), președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, a participat la:
● ceremonia de smiha (primire a titlului de rabin) a lui Șlomo (Sorin) Rosen, absolvent al leșivei „Hovevei Tora“, prestigioasă școală rabinică din New York; ● aducerea în Israel a 192 de Suluri ale Torei (Sifrei Tora) din România; ● decernarea Premiilor „Haim și Sara Lanculovici“, la Centrul Cultural din Haifa. Au fost momente de mare intensitate emoțională, retrăite în interviul acordat R.E.

- Ce a însemnat smiha la New York a unui tânăr evreu din România?

- O premieră: după aproape jumătate de secol, comunitatea evreiască din România își formează proprii rabini, știut fiind că leșivot-urile existente imediat după război au fost desființate în zorii anilor '50. Pe măsură ce rabini noștri au făcut Alia, ne-am aflat în situația de a aduce rabini din Israel, cu ajutorul JOINT. Și am avut șansa, ca aproape ultimii zece ani să-l avem printre noi pe Marele Rabin Menachem Hacohen, care s-a apropiat extrem de mult de problemele comunităților noastre. De altfel, Marele Rabin Menachem Hacohen, conducătorii ai JOINT, Steven Schwager, dr. Zvi Feine, reprezentantul permanent al JOINT în România, Israel Sabag, mentori și finanțatori ai proiectului „Sorin Rosen, rabin în România“, au fost prezenți la ceremonie. Faptul că Sorin Rosen a terminat mai întâi o facultate cu profil tehnic (electronica) nu este un caz singular. Printre cei nouă absolvenți, promoția 2007, ai școlii rabinice se numără și alți colegi ai săi în aceeași situație.

- Momente notabile?

- Discursurile de mare valoare sub raportul iudaității, al Marelui Rabin Menachem Hacohen și al directorului leșivei, Rabin Avi Weiss. Acesta din urmă m-a recomandat asistenței și, apoi, m-a integrat în imensa horă rabinică.

- După câte știu, Aliaua Sulurilor Sfinte în Israel are o istorie care a început în 1968, când Șef Rabinul dr. Moses Rosen z.l. a adus în Israel 3.100 de Sifrei Tora.

- Într-adevăr. Eminentă Sa a inițiat și a pus în operă această acțiune timp de trei decenii. Chiar dacă actualele Sifrei Tora nu sunt la fel de valoroase ca cele din primele două loturi, ne-am bucurat că eforturile noastre de a le identifica, colecta, pregăti pentru Alia au avut succes. Și mulțumesc vicepreședintelui F.C.E.R., ing. Paul Schwartz, consilierului președintelui, av. Iulian Sorin, președinții de comunități din Oradea, Dorohoi, București, ing. Felix Koppelman, prof. Iancu Isidor, ing. Oșy Lăzăr, domnului Zvi Haskal, care s-au implicat, secretarilor de stat la Secretariatul pentru Culte și la Departamentul Relațiilor Interetnice, Adrian Lemeni și Attila Marko, care ne-au sprijinit, toți - invitați de Heichal

Shlomo, prin Fundația „Menora“, la ceremonie.

- Cum ați caracteriza-o?

- Lacrimă și bucurie. Lacrimă, pentru că 15 Sifrei Tora n-au putut fi restaurate și au fost înmormântate (gniza) în Cimitirul de pe Muntele Măslinilor din Ierusalim, unul din locurile cele mai sfinte ale poporului evreu. Alocuțiuni de mare profunzime au rostit Șef Rabinul de rit așkenazit al Israelului, Iona Metzgher, Marele Rabin Menachem Hacohen. Bucurie, fiindcă 177 Sifrei Tora, care urmează să fie restaurate de specialiști de la Fundația „Menora“, au fost aduse la sediul Heichal Shlomo, lângă Sinagoga Mare din Ierusalim, unde, în sala arhiplină, am putut asculta cuvântările de excepție ale Șef Rabinilor Israelului, așkenazit și sefard, Iona Metzgher și Shlomo Amar, a Marelui Rabin Menachem Hacohen, a președintelui Fundației „Menora“ și Heichal Shlomo, Moshe Moscovici. Secretarii de stat Adrian Lemeni și Attila Marko au avut revelația a ceea ce înseamnă legătura între poporul evreu, Tora, Dumnezeu. Rabinul

leghuda Amital, supraviețuitor al Holocaustului în România, a vorbit despre puterea de a alina a cuvintelor din Tora în marea suferință îndurată în anii prigoanei. În ce mă privește, am spus că trăim o Simhat Tora specială, o avanpremieră la Simhats Toiră, frumoasa încheiere a sărbătorilor de toamnă. Programul de muzică klezmer s-a încheiat cu o horă a Torei, în care s-au prins oameni de toate vârstele, chiar cele mai înaintate.

- Ce semnificație are evenimentul sub raportul conservării patrimoniului iudaic din România?

- La conferința de presă de la Ierusalim, tema a făcut obiectul intervențiilor atât a celor doi secretari de stat, cât și a mea. Aducerea de Sifrei Tora în Israel este expresia colaborării între F.C.E.R., autorități, societate civilă românească. Printre altele, am amintit recenta hotărâre de guvern de a pune la dispoziția Federației 400.000 lei (4 miliarde lei vechi) pentru repararea, modernizarea, restaurarea unor sinagogi din

România. F.C.E.R. face parte dintr-un colectiv interministerial vizând măsuri de sprijin pentru sinagogi și, mai ales, cimitire evreiești din România. Sub raportul imaginii, atât F.C.E.R., cât și România au numai de câștigat din această acțiune, lucru constatat de mine, ca membru al Parlamentului României, oriunde, în străinătate.

- Alte reflectări în mass media?

- Atât postul de radio România Actualități - mulțumesc domnului Dragoș Ciocărlan -, cât și „Kol Israel“ - mulțumesc domnului Noam Iaffe -, au făcut transmisii directe.

- Reacții din partea Aliaiei române?

- Poate, cea mai concludentă a fost reuniunea de la Primăria din Haifa, unde au fost decernate Premiile „Lanculovici“, din partea Centrului Cultural „Șai Agnon“. Erau prezenți, cred, 95% israelieni din Aliaua română. Aproape toți laureații îmi erau cunoscuți. La un moment dat - un nume, credeam, necunoscut: Chesler. După ce s-a referit la rolul editurilor de a scoate pe piață cărți fără greșeli de ortografie, proaspătul laureat ne-a citit o schiță despre Scufița Roșie, plină de asemenea greșeli. Leșeau lucruri de un comic irezistibil. Mi-am dat seama că-l am în față pe unul dintre talentații textieri ai lui Mircea Crișan. În cuvântarea mea, l-am invitat, împreună cu soția, pictoriță, să vină în România, împreună cu 30 de artiști plastici israelieni pentru mai buna cunoaștere a sinagogilor și a comunităților din țară. Dar miezul intervenției mele a fost prezentarea celor două laureate din România: istoricul Lya Benjamin și publicista Felicia Antip. Prima - foarte cunoscută prin lucrările ei despre Holocaustul din România, cea de-a doua, cu o carte despre scriitorii evrei, unul din best seller-urile Hasefer-ului.

- Un numitor comun al acestor zile?

- Deschidere, disponibilitate, evoluție a relațiilor între evreii din România, Israel, S.U.A.

IULIA DELEANU

Adevăruri despre sinagogi și cimitire evreiești din România

Preocuparea pentru păstrarea moștenirii istorice iudaice este una din marile priorități ale Federației Comunităților Evreiești din România. Așa se explică faptul că sute de cimitire, în primul rând cele în funcțiune sunt bine întreținute. Noi, cei de azi, reprezentând aproximativ un procent din ceea ce am fost înainte de război (circa 800.000 de evrei), suntem moștenitorii a 804 cimitire și a 98 de sinagogi. În perioada 1996-2006, s-au cheltuit pentru întreținerea cimitirelor evreiești din România peste 220.000 USD și s-au executat 300 de lucrări. Mai mult decât atât, în Programul de lucru și în Bugetul pe anul 2007 al Federației sunt prevăzute sume care depășesc nivelul de cheltuieli din perioada de zece ani anterioară, sus-amintită.

Cu toate acestea, nu putem contesta faptul că, în multe cimitire, împrejuririle existente nu oferă siguranța necesară. Există, de asemenea, cimitire năpădite de vegetație, cu pietre funerare răsturnate sau sparte, cu goluri în împrejuriri sau chiar cu garduri furate.

Federația a prezentat pe larg Guvernului României situația existentă, solicitând sporirea sprijinului pentru păstrarea patrimoniului sacru evreiesc, de fapt, și patrimoniul al României.

Drept urmare, în afară de alocările inițiale din Bugetul de stat pe 2007, din care se realizează lucrări de consolidare și restaurare a sinagogilor din Orăștie, Iași, Piatra Neamț, Primul Ministru al României a aprobat, recent, un Memorandum menit să asigure implicarea mai consistentă în salvagardarea patrimoniului religios evreiesc. În acest sens, s-a constituit Grupul de lucru, coordonat de Ministerul Culturii și Cultelor, din care face parte și reprezentantul F.C.E.R. În plus, în mod concret, Guvernul României a aprobat, prin Hotărârea de Guvern nr. 544, din 7 iunie 2007, suma de 400.000 lei, echivalentul a circa 150.000 USD pentru realizarea, în primă urgență, a lucrărilor necesare reparării sinagogilor din Dorohoi, Câmpulung Moldovenesc, Oradea, Bacău, Carei și la un număr de opt cimitire evreiești din Alba-Iulia, Brașov, Craiova, Timișoara, Bacău, Oradea, Satu Mare, Cluj-Napoca. Totodată, din Bugetul Federației pe anul 2007, se execută numeroase și importante lucrări la sinagogi și cimitire din București și din multe alte localități din țară. De curând, s-au terminat lucrările de restaurare a fațadelor și împrejuririlor la Sinagoga Mare din București, monument istoric de arhitectură. Cu finanțarea de la Bugetul statului și din fondurile F.C.E.R., au fost începute lucrări de proiectare pentru consolidarea, restaurarea și modernizarea celui mai cunoscut edificiu mozaic din România, - Templul Coral - pentru care, se vor efectua, în

Dr. AUREL VAINER,
președintele F.C.E.R.

anul 2008, toate lucrările necesare. Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, nădăjduim să putem celebra reînnoirea acestui lăcaș sfânt la sărbătoarea de Hanuca 2008, anul iudaic 5769.

Pentru a dispune de resurse financiare care să ne permită să ne îndeplinim îndatorirea sfântă de a păstra și pune cât mai bine în valoare patrimoniul iudaic sacru, am lansat, încă din anul 2006, un Apel către evreii din România și cei de peste hotare să ne acorde sprijin financiar pentru a se realiza de către cei mai mulți evrei din România a Cincea Poruncă din Decalog: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca bine să-ți fie și mulți ani să trăiești“. Din păcate, rezultatele nu au fost pe măsura așteptărilor, astfel că, până acum, abia dacă s-au adunat 34 de milioane lei (vechi), 1.100 USD și 560 Euro. În urma evaluărilor noastre, numai pentru aducerea cimitirelor evreiești la o deplină stare de normalitate, ar fi necesară o sumă totală de circa 20-25 milioane USD.

În mod firesc, ne exprimăm recunoștința față de Fundația „Avoteinu“, din S.U.A., care a restaurat foarte bine un număr de cimitire evreiești din țară. Este regretabil, însă, că reprezentanții săi au preferat să lucreze fără știrea conducerii Federației, îndrituiri să coordoneze această muncă, evitând elaborarea unui program de colaborare, care s-ar fi întocmit pe criterii de urgență. Poate, Fundația „Avoteinu“, mai exact, reprezentanții săi, au preferat să evite controlul Federației asupra modului în care au fost derulate acțiunile sale. Din păcate, relațiile reprezentantului în România al acestei Fundații se află pe o cale inacceptabilă, după ce a inițiat o campanie de calomnii și minciuni la adresa reprezentantului Federației Comunităților Evreiești din România. Totodată, a recurs la sprijinul direct al președintelui Partidului România Mare, senatorul Corneliu Vadim Tudor, pentru a crea atmosferă în Parlamentul României și a formula o propunere legislativă care să permită un amestec extern neîntemeiat în realizarea deplină a dreptului de proprietate și dispoziție al Federației asupra patrimoniului sacru evreiesc din România. Drept urmare, se află în curs de examinare la Camera Deputaților, Proiectul de Lege care vizează completarea Legii 598/2004 de aprobare a O.U.G. nr. 36/2002 privind proprietățile comunitare evreiești. Față de această propunere, Federația a luat o atitudine fermă de contestare a necesității de completare a Legii, care ar însemna un amestec nejustificat în treburile comunităților evreiești din România, fapt nepermis de Statutul Federației.

Fără îndoială, pentru conducerea Federației, implicarea în tot ce înseamnă o mai bună punere în valoare a sinagogilor și cimitirelor din România, rămâne o misiune esențială.

Urmare din pag. 1 Desigur, cei solicitați ar fi putut să se intereseze de îndată care-i rațiunea acestui S.O.S. Din păcate, apelul lor a fost răstălmăcit: aveți destule căi de a ieși din necaz (JOINT, statul român, posibilitățile încă neuzate ale Federației voastre), pe noi nu conțată... Nu veți primi de la noi nici un ban... Desigur, am simplificat mult datele problemei: ne-am descurcat și ne vom descurca totdeauna cu sau fără sprijinul binevoitorilor noștri moralști din afară. Oricum, înaintea oricărui sprijin și înainte de a ni se întinde o mână, ni s-a oferit, salutară, o lecție de morală. Nu comentăm și sperăm să nu răstălmăcim această formă mai puțin uzuală de solidaritate. Cel mai surprinzător a fost faptul că cei care ne comunicau refuzul lor ferm nu ne-au dat un telefon, amical, să ne întrebe ce s-a întâmplat, ce v-a făcut să apelați la noi cu atâta disperare... Dar totul este bine, când totul se termină cu bine și relațiile interumane devin infinit mai clare.

Zile de bucurie, zile de emoție...

Am relatat și în numărul acesta, o vom face și în numărul viitor, despre cei 200 de ani de viață iudaică sărbătorită în incinta renovată a Sinagogii brașovene. Cu sprijin din afară... Am relatat în numerele precedente despre acțiunea de renovare a Sinagogii din Iași, a Sinagogii din Iernăuț, de pe vremea lui Ștefan cel Mare, din Piatra Neamț, a sinagogilor din Tecuci și din Roman... Despre miracolul salvării Sinagogii din Tg. Mureș și câte multe altele încă, în curs de reînnoire... Fermitatea refuzului bărlădean ne-a învățat o lecție esențială. Și punem punct. Pe prietenii și pe frații noștri vom continua să-i prețuim, cum se cuvine, și să-i invităm să ne fie aproape în orice ceas de bucurie... În momentele de mai grele încercări - vom fi mai prudenți.

Și tot pentru numărul următor al revistei, promitem o prezentare a comemorării de la Iași a dramaticului moment 29-30 iunie 1941, o evocare a recentelor manifestări B'nai B'rith și, mai ales, o reflectare a unei impresionante acțiuni - recenta sesiune a O.S.C.E. (deocamdată, în acest număr, o convorbire cu congressmanul Christopher Smith).

Recităm tot ce am scris și asociem titlului dintâi, „Zile de bucurie, zile de emoție“, rezervatul adagio: „Zile încărcate de așteptări și speranțe“. (D.D.)